MB

EEN PROFIJTELIJK BOEKJE

over boeken en derzelver groot aantal,
over de taak van den boekverkooper en over de
verschillende soorten van boekverkoopers en van boekenkoopers

WAARIN MEN OOK KAN LEZEN

wat men van een boekverkooper kan en
mag verlangen en dat het vinden van
een goeden boekverkooper een
zaak van geduld en geluk is

VOORTS

beschouwingen over boeken
voor groote en kleine menschen,
over platen en de kunst die te kiezen
en over kalenders

♠

TER GELEGENHEID
VAN DE
VERBOUWING VAN ONZEN BOEKWINKEL
in eerbiedige vriendschap aangeboden door den
MODERNE BOEKHANDEL
in de Leidschestraat nummer 74
te Amsterdam

*

September 1941

Dichten moet uut herten vri
comen ende uut claren sinne

[BOENDALE]

WEINIG beroepen zijn er, die hun beoefenaar in zoo nauw psychisch verband brengen met zijn medemenschen, als het beroep van boekverkooper. Wie een boektitel noemt, geeft zich bloot. Hij vult den indruk, dien zijn uiterlijke verschijning gewekt heeft, aan door het uiten van zijn wensch naar een bepaald boek.
Een mevrouwtje gaat een chocolaterie binnen en vraagt een doos bonbons. Als zij met het pakje den winkel uitgaat, weet de winkelier niets meer van haar innerlijk, dan hij uit haar optreden kon opmaken.
Datzelfde mevrouwtje gaat vervolgens naar een boekwinkel. Ze vertelt, dat ze wat te lezen wil hebben. Bertha Ruck wordt geen blik waardig gekeurd, Willy Corsari rust een oogenblik in haar handen, Van Zeggelen trekt even, er ontspint zich een gesprek over Van Schendel, maar dan valt haar oog op Madame Bovary . . „hebt u dat ook in het Fransch?"
Weer gaat het mevrouwtje een winkel uit. Maar zooveel keeren als zij een boek ongeopend heeft laten liggen of het ter hand heeft genomen, zooveel keeren

In de boeken ligt de ziel van het gansche verleden

[CARLYLE]

heeft zij den boekverkooper gelegenheid gegeven iets te begrijpen van haar geestelijke structuur.
Is het te verwonderen, dat de boekverkooper zich bij iederen man of vrouw, die zijn winkel binnenkomt, onwillekeurig een soort boeken, soms zelfs een bepaald boek denkt? Hij zal die gedachte natuurlijk niet uiten, maar het leggen van een verband tusschen mensch en boek is den ervaren boekverkooper tot een tweede natuur geworden. En menig boekenkooper zou een sensatie voor zijn zelfkennis beleven, wanneer hij eens niet begroet werd met een variatie op de vraag naar zijn verlangens, maar door het noemen van een titel, in pijlsnelle psychologische taxatie opgekomen in het hoofd van den boekverkooper.

HET begrip boek wordt veelal geïdentificeerd met de zeer sterke beperking ervan: den roman. Wie zegt: dat is een mooi boek, dat is een slecht boek, die denkt aan den voor iedereen toegankelijken roman. Traditie en onderwijs hebben deze begripsbeperking bevorderd. Toch is de roman slechts een van de vele soorten boeken, die uitgegeven worden en wanneer er in Nederland in een jaar ongeveer 6000 nieuwe uitgaven verschijnen, dan zijn daarbij slechts een 8 à 900 romans en b.v. 1200 schoolboeken voor lager onderwijs.
Al kan er weinig bezwaar tegen zijn, wanneer men den roman, die een zeer belangrijk deel van de boekenproductie vormt, als herkennings-symbool voor het boek beschouwt — het gevaar dreigt, dat men den boekwinkel ziet als een plaats, waar uitsluitend romans gekocht kunnen worden. En kinderboeken, die men als romans-voor-kinderen wel mee in aanmerking wil nemen.
Het is dus misschien niet overbodig, er op te wijzen, dat het terrein van werkzaamheid, dat de boekverkooper bestrijkt, oneindig uitgebreider is, dan dat van den roman en het kinderboek. De taak van den boekverkooper strekt zich uit tot alles wat in druk verschenen is. Waar ter wereld doet er niet toe. En wannéér eigenlijk ook niet, als het boek maar in den handel, dat wil zeggen, bij den uitgever verkrijgbaar is. „Mein Feld ist die Welt" — ziedaar de opvatting van den rechtgeaarden, bekwamen boekverkooper.

Er is scheppend lezen, gelijk er scheppend schrijven is
[EMERSON]

Kent hij naar ruimte dus geen beperking, naar tijd laat hij den verkoop van oude boeken die vijftig jaar en langer geleden verschenen zijn, meestal over aan zijn collega den antiquaar. De handel in het antiquarische boek toch vraagt een bijzondere vakkennis, waarvoor de ervaring van een menschenleven nauwelijks genoeg is.
Uit het bovenstaande blijkt echter wel, dat ook de moderne boekhandel een vak is, dat tot bescheidenheid dwingt. Verschijnen er in Nederland per jaar 6000 nieuwe uitgaven, in Frankrijk zijn het er 18.000, in Duitschland 23.000 in Engeland 16.000, in de Vereenigde Staten 11.000, in Zwitserland 2.000, waarmee het terrein, dat de ontwikkelde Nederlander door zijn talenkennis kan overzien, beperkt is. Hoevelen lezen echter daarnaast niet Italiaansch, Spaansch, Noorsch-Deensch, Zweedsch, Russisch? Beter dan wie ook kan de boekverkooper getuigen, dat de Nederlander openstaat voor cultuur uit alle windstreken.
De waarheid gebiedt te erkennen, dat de boekverkooper al deze boeken niet kent, zelfs niet bij name. Dat is ook niet noodig. De reiziger weet ook niet uit zijn hoofd, hoe laat alle treinen van alle stations vertrekken. Daarvoor is er het spoorboekje. En het spoorboekje van den boekverkooper, dat zijn z'n bibliografieën en zijn vakbladen. In ieder beschaafd land worden alle boeken die verschijnen beschreven. En daar komt weer een boek van, een dik boek meestal, waarin de boekverkooper (en met hem de bibliothecaris) iederen titel kan terugvinden. Een vernuftig bedacht systeem van verwijzingen stelt den boekverkooper in staat om titels te vinden, waarvan de vrager zelfs den schrijver niet kent of waarvan hij niet anders weet mede te deelen, dan dat hij „wel eens iets zou willen lezen over heraldiek". Die bibliografieën zijn dus belangrijk gereedschap voor den boekverkooper en hij stelt er een eer in, er zooveel mogelijk te hebben en er zoo goed mogelijk den weg in te weten.

MOET de boekverkooper honderdduizenden boeken kunnen vinden, bestellen en afleveren — hij heeft er tienduizenden onder zijn onmiddellijk bereik. In zijn winkel houdt hij die voor zijn klanten voorradig. Het

Zelfwerkzaamheid is het beste, waartoe een boek den lezer kan brengen
[CARLYLE]

vormen van dien voorraad is voor hem een voortdurende zorg. Waarom keurt hij dit boek wel en dat boek geen plaats in zijn winkel waardig? Het lijkt een onbegonnen werk, om uit dien voortdurenden stroom van nieuwe uitgaven (240 per dag!) datgene te kiezen, waarnaar de vraag van het publiek zich zal richten. Zal richten — want meestal koopt de boekverkooper voordat het boek verschenen is en voordat hij omtrent dat bepaalde boek ook maar de geringste ervaring heeft.

Daarom is het inkoopen voor den boekverkooper zoo'n verantwoordelijke bezigheid. Soms moet hij zijn persoonlijke voorkeur daarbij geheel uitschakelen. Hij koopt voor zijn klanten, terwijl deze zich nog van niets bewust zijn. Een soort intuïtie, ontwikkeld door ervaring, zegt hem of en hoeveel hij koopen zal. Als regel vergist hij zich daarbij niet — al zijn er de uitzonderingen om dien regel te bevestigen.

Behalve het nieuwe boek, kersversch van de pers, is er het reeds verschenen boek, het soms al tientallen jaren oude boek, dat hij steeds in voorraad zorgt te hebben. Voortdurend heeft hij daarbij het oog gericht op de vraag en den smaak van het publiek, dat wil zeggen van al zijn klanten tezamen. Iedere klant afzonderlijk vertegenwoordigt daarbij slechts een deel van de vraag. De ervaring bij den eenen klant opgedaan, staat natuurlijk ten dienste van iederen anderen klant. Zoo kan het voorkomen, dat een titel, met veel moeite door een klant verworven, den boekverkooper niettemin zeer vertrouwd in de ooren klinkt . . omdat hij hem door andere klanten reeds herhaaldelijk hoorde vragen.

Een voorbeeld: een zakenman heeft zich tot nu toe maar weinig met de wijsbegeerte opgehouden. Hij komt tot het verlangen zich daarin te verdiepen, maar stuit al spoedig op namen en woorden, die hem wel vertrouwd klinken, maar die hij toch niet op de juiste waarde weet te schatten. Een vriend raadt hem het Philosophische Wörterbuch van Heinrich Schmidt aan. Moeizaam noteert onze zakenman schrijver en titel, zet er nog bij Achte Auflage en Alfred Kröner Verlag als uitgever. Hij zal zijn boekhandelaar vragen, het voor hem

De beste boeken zijn die, waarvan de lezer denkt dat hij ze zelf had kunnen schrijven

[PASCAL]

te bestellen. Den volgenden dag wil hij in den boekwinkel het papiertje tevoorschijn halen, waarop de titel staat, maar hij kan het niet vinden. Hij weet alleen nog, dat hij het Philosophische Wörterbuch moet hebben — of het nu van Meyer is of van Müller, dat is hij glad vergeten. Maar zie: één greep in de boekenkast en de boekhandelaar legt het hem voor — ja, van Schmidt, Heinrich Schmidt. Verrast over zooveel helderziendheid, is de zakenman geneigd, in zijn boekverkooper een soort boekenwonder te zien. Maar de heele situatie kon slechts ontstaan, doordat de zakenman nooit van het Philosophische Wörterbuch gehoord had, terwijl iedere boekverkooper, die zich respecteert, het regelmatig ter aanvulling van zijn voorraad bestelt, als hij het verkocht heeft, omdat hij weet, dat vroeg of laat de kooper zal opdagen.

Zoo zijn er honderden titels in een boekwinkel — boeken, die alleen aan bepaalde groepen menschen bekend zijn — de Liaisons dangereuses, de Erinnerungen eines alten Mannes, de Brieven van Vincent van Gogh, om er maar enkele te noemen.

EEN boek kost overal evenveel. (Overal te veel, interrumpeert de onwelwillende lezer. Maar hierover beginnen we geen discussie. De Nederlandsche lezer stelt eischen van soliditeit en smaak aan zijn boeken, waaraan nu eenmaal zonder geld niet voldaan kan worden. Overigens: het geld, dat hij voor een boek heeft uitgegeven, vergeet hij, maar in zijn boekenkast kan hij constateeren, dat de goedkoope Fransche roman vergeelt, terwijl zijn solide uitgegeven Nederlandsche boeken ongerept blijven.)

Dus: een boek kost overal evenveel. Dank zij een zorgvuldige en hechte organisatie van uitgevers en boekverkoopers wordt er streng gewaakt tegen het verkoopen beneden den vastgestelden prijs. Er bestaat dan ook tusschen boekverkoopers geen concurrentie in dien zin, dat men in de eene zaak goedkooper terecht kan dan in de andere. Er is, zooals de Franschen en Engelschen dat noemen, émulation, een wedijver in alles waarmee men den klant van dienst kan zijn, in kennis, in ervaring, in omvang van den voorraad, in accuratesse,

In een goed boek staan meer waarheden, dan de schrijver meende er in te schrijven

[ESCHENBACH]

in snelheid van bediening, in zorgvuldige wellevendheid. Dit zijn zaken, die niet of slechts ten deele van geld afhankelijk zijn, maar van de persoonlijkheid van den boekverkooper.

Wat den prijs betreft, maakt het geen verschil of men bij een prutsboekhandeltje of bij de grootste boekenzaak in Amsterdam koopt. Maar de klant verlangt van zijn boekverkooper (en terecht) meer, dan dat hij de best-seller van de maand voor hem in zal pakken. Hij (en zij evenzeer) voelt dat het koopen van dat wonderlijke ding, dat boek heet, een andere sfeer vraagt, dan het koopen van een doosje sigaren („mooi weertje, meneer!") of een nieuw hoedje („staat u werkelijk beeldig, mevrouw!").

Boekenkoopers komen uit alle lagen der bevolking voort, evenals muziekliefhebbers. Welstand heeft met zulke ambities maar weinig te maken — pecuniaire welstand dan. Liefde overwint alles, zoo de liefde voor het boek alle stoffelijke belemmeringen, om in het bezit ervan te geraken. Toch kenmerkt hen allen een zekere geestes-welstand.

Dit heeft tengevolge, dat boekenkoopers zich pas voldaan gevoelen, wanneer zij hun boeken koopen bij menschen die niet alleen hun vak kennen, maar

De nuttigste boeken zijn die, waarvan de lezer zelf de helft maakt

[VOLTAIRE]

(mede daardoor) een levenskunst hebben leeren beoefenen en zoodoende de sfeer weten te scheppen, die het boek vraagt, ja eischt.

Evenmin als het allen koks zijn, die lange messen dragen, evenmin zijn het allen boekverkoopers die „boek- en kunsthandel" op hun gevel hebben staan. Om de goede boekverkoopers te vinden, behoeft men ook niet naar de grootste zaken te gaan. Er zijn er evenzeer in de kleine winkeltjes — harde werkers, ijverige kerels soms, met een nooit verslapte liefde voor het boek.

Het vinden van een goeden boekverkooper is een kwestie van geduld en geluk — net als het vinden van een goeden wijnhandelaar. Maar hebt gij hem gevonden, blijf hem dan trouw, vergeef hem dat ééne foutje, dat hij zijns ondanks maakte, stel hem in de gelegenheid, al zijn gaven van verstand en hart voor U te ontplooien — en het is niet onmogelijk, dat hij uw vriend wordt.

WIJ zijn er ons van bewust, dat het moeilijk is na al deze lofspraak van den boekverkooper over onze zaak, den „Moderne Boekhandel", te gaan schrijven. Wij zouden willen volstaan met het verzoek, bij ons te komen en de werkelijkheid te toetsen aan alles, wat wij hierboven over ons vak en deszelfs beoefenaren schreven. Zij die ons in boekenzaken al lange jaren hun vertrouwen schonken, zullen wellicht reeds zichzelf in onzen winkel gedacht hebben bij het lezen over klant en boekverkooper. Mocht hier of daar de vergelijking minder gunstig voor ons uitgevallen zijn, laten zij dan bedenken, dat idealen gemakkelijker op papier te stellen, dan te verwezenlijken zijn. Maar ook, dat de bewuste aanwezigheid van een ideaal (al is het maar het ideaal van een boekverkooper) bij voortduring prikkelt tot steeds betere waarneming van alle plichten in het licht van dat ideaal.

Wij moeten over den „Moderne Boekhandel" schrijven. Niet omdat wij plotseling van dwalingen onzes weegs bekeerd zouden zijn of ons een nieuwe liefde voor het boek aangemeten zouden hebben. De verhouding tot onze klanten, die wij altijd het zwaarst hebben laten wegen bij al wat wij deden of nalieten, blijven wij onverzwakt, met alle kracht tot dienstbetoon die in ons is, cultiveeren. Maar er is een omstandigheid van andere orde, die wij U verheugd en

Niemant wort met de kunst, wel met eenen treck tot de kunst geboren

[VONDEL]

dankbaar aankondigen. Een verbouwing heeft zoowel den buitengevel als het interieur van onzen winkel grondig gewijzigd. Niettegenstaande alle moeilijkheden, die in dezen tijd aan zoo'n verbouwing verbonden zijn, hebben wij toch gemeend, een ouden wensch thans tot werkelijkheid te moeten maken. Die oude wensch luidde: onzen winkel in de Leidschestraat te verbouwen tot een van de mooiste boekenzaken in Amsterdam, hem te veranderen tot hij zou voldoen aan alle eischen die een boekenkooper maar zou kunnen stellen. Om aldus de sfeer, die wij altijd getracht hebben in onze zaak te scheppen, nog te accentueeren door een omgeving, uitmuntend door ruimte-verdeeling en belichting, door kleur en stijl.
Wij waren er ons van bewust, dat een boekwinkel niet de allures van een paleis mag aannemen. Wij streefden ernaar, niet om den toevalligen bezoeker door weidsch vertoon te imponeeren, maar om hem in een omgeving te brengen, die zich (zij het op de best denkbare wijze) aansluit bij de intimiteit van het boek.

EIGENLIJK is er in onzen winkel maar weinig onveranderd gebleven. Reeds de etalages, het oog van de zaak, werden geheel verbouwd. Door een deel van de winkelruimte af te nemen (dat elders gewonnen werd), konden wij de ruimte, die ons voor permanente tentoonstelling van boeken ter beschikking staat, aanmerkelijk uitbreiden. Het zal onze voortdurende zorg zijn, hier steeds het nieuwste en het beste, zoowel uit den boekhandel als uit den kunsthandel, aan de voorbijgangers te toonen.
De eerste indruk van onze klanten, die thans bij ons binnenkomen, zal wezen, dat de winkel veel dieper is geworden. Toch is dat niet het geval — alleen de kleur der wanden en de val van het licht zijn anders. Overigens hebben wij nu den geheelen winkel gelijkvloers kunnen bestemmen voor het boek. Niet alleen, dat wij daardoor meer boeken in het gezichtsveld onzer bezoekers hebben kunnen brengen — wij meenden achter in den winkel ook de gelegenheid te moeten maken om rustig gezeten een boek in te kijken, er over te praten. Hier

De eenige onsterfelijke werken zijn die, die het leven doen begrijpen en die omgekeerd het leven doet begrijpen

[VALTOUR]

voeren wij U heen, als U geen haastige klant bent, als wij iets voor U moeten nazoeken, als U een mooi geschenk wilt kiezen, een paar woordenboeken wilt vergelijken — of als wij U iets heel bijzonders willen laten zien. Daar is het „inner sanctum" van onzen winkel gekomen, de plaats, waar wij klant en boek in ongestoord contact met elkaar hopen te kunnen brengen.

ALS het eenigszins te vermijden is, laat de klant dan geen trappen klimmen. Er zijn er altijd, die daar tegen op zien en die afgeschrikt worden door de gedachte, een trap te moeten bestijgen. Wij moesten onzen winkel echter in de hoogte uitbreiden en konden derhalve de trap niet vermijden. Er is toen van den nood een deugd gemaakt en de trap, die midden uit onzen winkel naar boven voert, is zoo breed, zoo gemakkelijk en zoo veilig, dat de kinderen zoowel als de grootmoeders er niet het minste ongerief van zullen ondervinden.
Wij hopen, dat vele kinderen en vele grootmoeders die trap op zullen gaan, want zij leidt naar het domein van het sprookje en van de verbeelding, van

Al wat de menschheid heeft gedaan, gedacht, gewonnen of is geweest, dat ligt als door tooverkunst vastgelegd in boeken

[CARLYLE]

het avontuur en het lokkende leven: daarboven is de afdeeling kinderboeken. We hebben nog slechts terloops van het kinderboek gesproken. En toch: welk een belangrijk deel van de boekverkooperstaak wordt door den verkoop van het kinderboek vervuld. Het kind van nu is de man of de vrouw van de toekomst. Het zou verwonderlijk zijn, dat de volwassene liefde voor boeken heeft, als het kind zich niet reeds in het boek verdiept had. Zoo overgegeven aan lectuur als het kind dat kan zijn, volledig afgesloten van wat het omringt, geraakt men op later leeftijd niet meer. Zoo lezen, dat een kleur van gezonde opwinding door de emotie der verbeelding op de wangen komt, doet men niet meer, wanneer men veertig is. Maar juist de groote ontvankelijkheid van het kind voor die prille indrukken maakt de taak van den opvoeder zeer verantwoordelijk. Moet hij er eenerzijds voor waken, dat het kind te zeer aan het boek verslaafd raakt en spel en sport verwaarloost — anderzijds dient hij er bij voortduring op toe te zien, dat het kind slechts gezonden geestelijken kost voorgezet krijgt, die zijn karakter vormt en zijn persoonlijkheid ontwikkelt.

Gelukkig staat het kinderboek in ons land op een vrij hoog peil. De Nederlandsche uitgevers, die zich op dit terrein specialiseeren, laten zich veelal voorlichten door bekwame deskundigen, en kinderboeken, die men minderwaardig zou moeten noemen, verschijnen er slechts hoogst zelden. Een punt dat echter bij het kinderboek nooit uit het oog mag worden verloren, is de overeenstemming tusschen het begripsvermogen van het kind en den stijl en inhoud van het boek. Voor iederen leeftijd zijn er boeken geschreven, van de kinderrijmpjes voor de vier- en vijf-jarigen tot de bakvischromans voor de „sweet seventeens" (die ook door haar moeders soms nog met zooveel plezier gelezen worden!).

Hierboven staan al die kleurige en fleurige boeken bij elkaar, de prentenboeken en de sprookjesboeken, de eerste leesboekjes en de sagen en legenden, de klassieken voor kinderen zooals Gulliver's Reizen en Baron van Münchhausen, Don Quichote en De Kleine Lord. Hier zijn Afke's Tiental en de onvol-

Geest en kennis van den schrijver blijven in zijn boeken bewaard, veilig voor de ongunst der tijden en in staat om steeds te herleven

[BACON]

prezen Winnie-the-Pooh, levensbeschrijvingen van Willem van Oranje en Michiel de Ruyter — en dan die kampeerverhalen en die reisbeschrijvingen. Hier kunnen de kinderen, zonder te storen en zonder gestoord te worden, naar hartelust grasduinen — en hun ouders met hen.

Hier willen wij onze klanten voor de toekomst winnen door nauwgezette voorlichting, en door een zorgvuldige selectie van wat wij den kinderen voorzetten en den ouders aanbevelen het vertrouwen winnen van beide.

BOVEN het voorste deel van den boekwinkel is een nieuwe ruimte ingericht voor de „kunstafdeeling". Men komt er via de kinderboekenafdeeling, langs een tweede trap — even breed, even gemakkelijk en even veilig als de eerste. Het ligt in onze bedoeling, deze ruimte te bestemmen voor het exposeeren van oorspronkelijk schilderwerk.

Voor den verkoop van platen hebben wij de beschikking gekregen over het winkelhuis op nummer 78 in de Leidschestraat.

Er is een oude strijdvraag tusschen schilders en leeken over de waarde van reproducties. Wanneer een reproductie zoo volmaakt is, dat men slechts door haar te betasten kan constateeren, dat men een plaat voor zich heeft en niet het oorspronkelijke werk, wat geeft dan een grooter genot, de plaat of het origineel? De schilder wil dan een vergelijking maken met de symphonie in de concertzaal en de symphonie van een gramofoonplaat gedraaid. Hij weet wel, dat die vergelijking mank gaat — maar hij wil graag gelijk hebben. Uit andere dan artistieke overwegingen willen wij hem dit gelijk graag geven; het is ook een genot, zich de gelukkige bezitter te weten van een Breitner, een Van Gogh, een Sluyters. Maar de schilder zal blijven beweren, dat er van het oorspronkelijke werk iets afstraalt, dat de reproductie niet kan schenken — enfin, ge wordt het nooit met hem eens.

Wat hij echter niet ontkennen kan, is dat de hedendaagsche reproductietechniek het heel ver gebracht heeft en dat er verrassend zuivere weergaven in den handel zijn. Daar zijn alle wonderen van de drukkunst aan te pas geko-

Het is de goede lezer, die het goede boek maakt. Een goed hoofd leest nooit zonder voordeel

[EMERSON]

men, daar hebben de knapste grafische kunstenaars en de strengste beoordeelaars hun wakend oog over laten gaan. Onverbiddelijk is vernietigd, wat niet aan de hoogste eischen voldeed. En zoo is dan de plaat tot stand gekomen. Fraai geëncadreerd hangen ze hier. Al kan men ze niet vergelijken met de origineelen, die soms ver weg in museums hun bedevaart vragen — men kan ze wel waardeeren en naar eigen smaak uitkiezen tot tooi van eigen huis, tot begeerd geschenk voor eens anders woning.

Niet alleen de kostbare plaat en ets vindt men bij ons. Er zijn nog zoo tallooze kleinere platen, eenvoudige reproducties in driekleuren-druk soms, die wonderlijk aantrekkelijk zijn. Of een etsje van Dürer, feilloos weergegeven; een fraaie foto naar Holbein. Een stadsplattegrond, zooals onze zeventiende-eeuwsche cartografen ze zoo aantrekkelijk wisten te graveeren — maar dan komen we weer bij kostbaarder producten. Terwijl wij er juist de aandacht op wilden vestigen, dat het betreden van den winkel op nummer 78 geenszins het bezitten van een portefeuille vol bankbiljetten behoeft in te sluiten. Wanneer uw dochter met een gulden op stap gaat om een cadeautje voor haar jarig vriendinnetje te koopen, vindt zij zeker wat in dezen winkel, want wij eeren ook het kleine. Misschien geeft zij echter de voorkeur aan zoo'n sierlijk glazen plastiekje of een bontgekleurde uitgezaagde wandversiering — wij hebben veel van dat vroolijke, aantrekkelijke goedje, waar menschen met jonge harten zoo gemakkelijk door gecharmeerd worden.

Het kiezen van schilderijen en platen is zoo mogelijk nog moeilijker, dan het kiezen van boeken. Al lijkt het anders: wie een boek koopt of wie een plaat koopt, schept zich een verwachting. Wat het boek betreft, geeft gij dat onmiddellijk toe. Want, niet waar, gij verwacht, dat het pas gekochte boek U zal boeien, stichten, onderwijzen — en of het aan die verwachting voldoet, weet ge pas, wanneer ge het gelezen hebt. Maar een schilderij? „Leest" men dat dan niet met één blik? Wat kan men daarbij dan nog verwachten? Laten wij het vrijmoedig zeggen: nog alles. Wij zouden niet graag de „liefde op het eerste gezicht" willen ontkennen, noch in het algemeen, noch bij de confrontatie met een kunstwerk. Maar zal die liefde blijvend zijn? Wie een

In de kunst behooren hand, hoofd en hart samen te gaan

[RUSKIN]

schilderij of een plaat koopt, verwacht, dat hij tot in lengte van dagen bij het beschouwen ervan hetzelfde rustige geluk zal ondergaan, dat hem er toe bracht, het in zijn huis te halen. En nu is het zoo, dat het eigen leven van het kunstwerk zich moet voegen naar het wezen van zijn beschouwer. Of omgekeerd: dat de eigenaar, telkens als hij die afbeelding bekijkt, daar hernieuwde, zelfs nieuwe bekoring in vindt. Want dat is toch de bedoeling ervan — voortdurend geluk te geven, de vlam van waardeering brandende te houden in den bezitter. Slaagt het kunstwerk daar niet in (en dat behoeft men lang niet altijd aan dat kunstwerk te wijten!), dan mist het zijn doel. Dan wordt het van een stil geluk, een stille ergernis. En wanneer het groote schoonmaak is, dan overpeinst mevrouw, dat daar nu eens wat anders moest komen te hangen. De plaat verdwijnt — in het beste geval naar de logeerkamer, waar zij haar oude charme nog eens mag beproeven als er gasten zijn . .

Het kiezen van een kunstwerk vraagt tijd, vraagt geduld, vraagt aandacht. Wij hebben die tijd, geduld en aandacht gehad, toen wij voor U inkochten.

Voor kunstenaars is het eeuwige altijd modern en het tijdelijke nooit meer dan een seizoen

[ANTON VAN DUINKERKEN]

En wij willen U gaarne vertellen, waarom wij dat schilderij of die plaat kochten, wat er ons in trof, waar in het huis wij het gedacht hadden. Wanneer gij uw smaak wantrouwt, dan willen wij U helpen. Wij willen U raden bij het kiezen van een lijst. In alle bescheidenheid, dit alles. Maar met de zekerheid geboren uit een langjarigen omgang met kunst . . en met menschen.

WANNEER gij tot hier gelezen hebt en nog niet geprikkeld zijt door onze oratio pro domo, wel, dan zijt ge een beminnelijk mensch en dan wagen wij het, U nog iets te vertellen van een afdeeling onzer zaak, die ge misschien nog niet kent: onze uitgeverij.

Sinds vele jaren geven wij kalenders uit, platen en kaarten. Daarnaast ondernamen wij het, van tijd tot tijd boeken uit te geven. Zoo hebben wij een serie prentenboeken in den handel gebracht, die door hun verrassenden inhoud een veelbegeerd kindergeschenk geworden zijn. Meer zeggen wij er niet over, maar wanneer U weer eens in onzen winkel komt, moet U eens vragen naar de Pieco-boekjes.

Voornamelijk echter leggen wij ons toe op kalenders en platen, terwijl ook enkele zeer fraaie boeken over kunstenaars (Mankes, Van Konijnenburg) tot ons fonds behooren.

Hiermede hebben wij dan in hoofdzaak het veld onzer werkzaamheid overzien. De aanleiding daartoe, de in onze oogen zeer geslaagde verbouwing van den winkel, is ons een groote vreugde. Wij hebben gebouwd in een tijd toen dat moeilijk was, wij hebben daardoor vertrouwen willen stellen in de toekomst, uiting willen geven aan onze hoop op goede tijden en aan onze stellige verwachting dat het gedrukte boek daarin, als in de vijf eeuwen die voorbij gingen, zal blijven als onverwoestbare bron van wijsheid en schoonheid.

DE VERBOUWING VAN DEN „MODERNE BOEKHANDEL" IS UITGEVOERD NAAR HET ONTWERP VAN HET ARCHITECTENBUREAU ZANSTRA, GIESEN EN SIJMONS TE AMSTERDAM.

DIT DRUKWERKJE, GEZET UIT DE LETTER LUTETIA, MET VERSIERING NAAR KNIPSELS VAN HETTY VAN LANGEN, WERD TYPOGRAFISCH VERZORGD DOOR A. A. M. STOLS.

Typ. N.V. Ellerman, Harms & Co., Amsterdam